Қайта өрлеу дәуіріндегі Италия мәдениеті

Орындаған:Жылысбай Айсара

Ренессанс немесе **Қайта өрлеу дәуірі** (итал. *Rinascimento*, ол итал. *ri* – «қайта» және итал.*nasci* – «туылу» сөздерінен құралған тұрақты термин) — XIV-XVII ғасырларға аралығындағыеуропалық жаңа мәдениет қозғалысы. Ол орта ғасырдың соңында Италияның орталық өңіріндегі қалалар – Флоренция, Милан қалаларынан басталып, еуропаның өзге елдеріне кеңейген. Ренессанс сөзі бұл күндері ауыспалы мағынада "Өркендеу, гүлдену, жаңару, көркею, қайта серпілу" секілді мағыналарды береді.

ALLDAY.RU

Қайта өрлеу дәуірінің алғаш дамыған жері Италия елі болды

XVIII ғасырдан бастап Италиялық жаңғыру дәуірі адамның қайта жаңғыруы және гуманизм дәуірі деп сипатталады. XIV—XV ғасырлар Италия мәдениетін былай сипаттаудың тамыры да осы дәуірде жатқандығын атап өткен дұрыс сияқты.

Тереңірек үңіліп қарайтын болсақ, «гуманизм» латынның *«адамгершілік»* деген сөзінен шыққан (гомо — «адам» деген ұғымды білдіреді). Бұл терминді *«жаңа адамдар»* — (гуманистер) енгізген. Олардың ойынша, гуманизм бүкіл адамзат баласы тудырған мол мәдени мұраларды құныға оқып, зерттеп-білуге ұмтылу болып табылады.

Осы орайда, Ренессанс мәдениетінің өзіндік сипатына тоқтала кеткенді жөн көрдік. Олар:гуманизм, антроцентризм, орта ғасырлық христиандық дәстүрлерді нәрлендіру, көне мәдени мұраларды қайта жаңғырту (философия мен өнердің көне туындыларын тірілту) және дүниеге жаңа көзқарас болып табылады.

Әулие Петр күмбезі

Жоғарғы қайта өрлеу заманындағы , адамзат тарихындағы тамаша талант иелері

Микеланджело. Портрет работы Джулиано Бугардини.

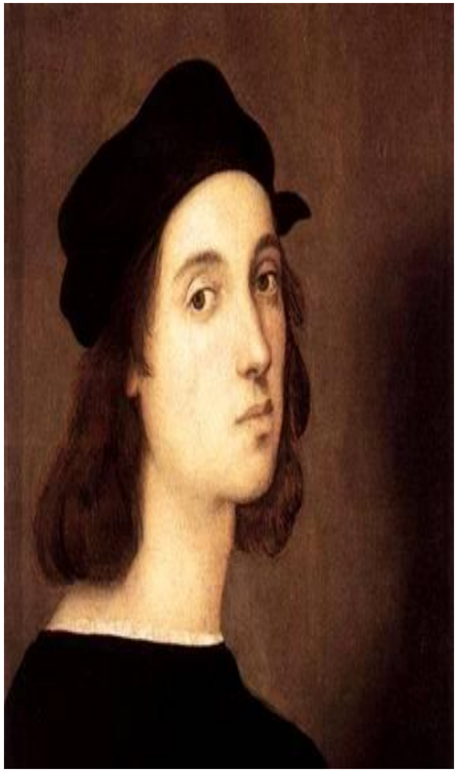

Леонардо да Винчи, Джордано Бруно, Микеланджело Буонаротти, Рафаэль Санти

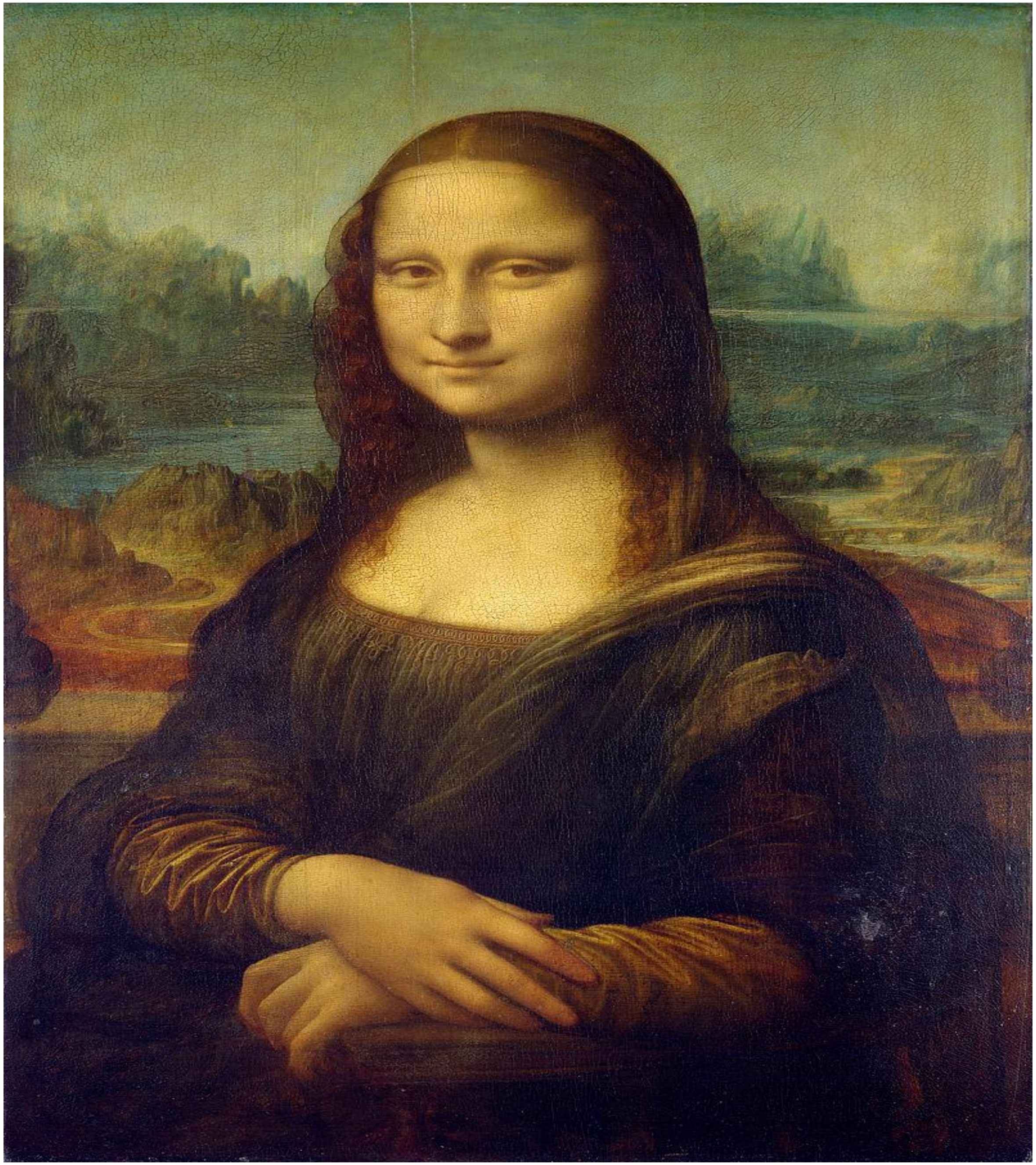

Дүниені дүр сілкіндірген, бұл күндері Париждегі Лувр музейінің інжу-маржаны болып отырған «Мона Лиза — Джоконда» туындысы ғасырлар бойы көрген адамды таң қалдырып келеді. Леонардо «Джоконданы» салуда ұзақ еңбектенді, қажымай-талмай жетілдіре түсудің нәтижесінде артына баға жетпес асыл мұра қалдырды. Оның көркем мұрасы сан жағынан алғанда онша көп болмаса да, оның бірде-бірін мыңмен айырбастауға болмайды, бәлкім оның қаламының күдіреті де осында

XV ғ. маңызды өнертабысы - баспа станогы. XVI ғ. ортасында ол Европаны жаулап алады. Шіркеудің жазба тілін тарату монополиясы қирады. Ақсүйектер және ғылыми-техникалық әдебиетті шығару мүмкіндігі ашылды.

Қайта өрлеу дәуірінің ұлы ақындары **Данте, Франческо Петрарка және Джованни Бокаччо** итальян тілін жасаушылар. Олардың шығармалары көздерінің тірісінде-ақ Италияда ғана емес, сонымен бірге шалғай аймақтарда да үлкен атаққа ие болды, әлемдік әдебиеттің қазынасына енді.

САВОЙСКОЕ герцогство
МИЛАНСКОЕ герцогство
ВЕНЕЦИАНСКАЯ РЕСПУБЛИКА
АВСТРИЯ
ВЕНГРИЯ
Турин
Милан
Венеция
ВЕНЕЦИАНСКАЯ РЕСПУБЛИКА
ОТТОМАНСКАЯ империя
республика ГЕНУЯ
Сан-Марино
Адриатическое море
Пиза
ФЛОРЕНЦИЯ
Лигурийское море
ПАПСКАЯ область
Корсика (Генуя)
Рим
НЕАПОЛИТАНСКОЕ королевство
Тирренское море
Неаполь
Сардиния (Арагон)
Палерно
королевство СИЦИЛИЯ (Арагон)
Сиракузы
ИТАЛИЯ
1494 год
0 50 100
МАСШТАБ в КМ
① - маркграфство САЛУЦЦО ② - маркграфство МОНФЕРРАТ ③ - Масса-Каррара ④ - республика Лукка
⑤ - герцогство МОДЕНА ⑥ - МАНТУАНСКОЕ герцогство ⑦ - герцогство ФЕРРАРА ⑧ - ТРЕНТСКОЕ епископство

Гуманизм

Ренессан
с

Комедия

«Давид» мүсіні

Керемет!

Алақай!

Жарайсың!

Бәрекелді!

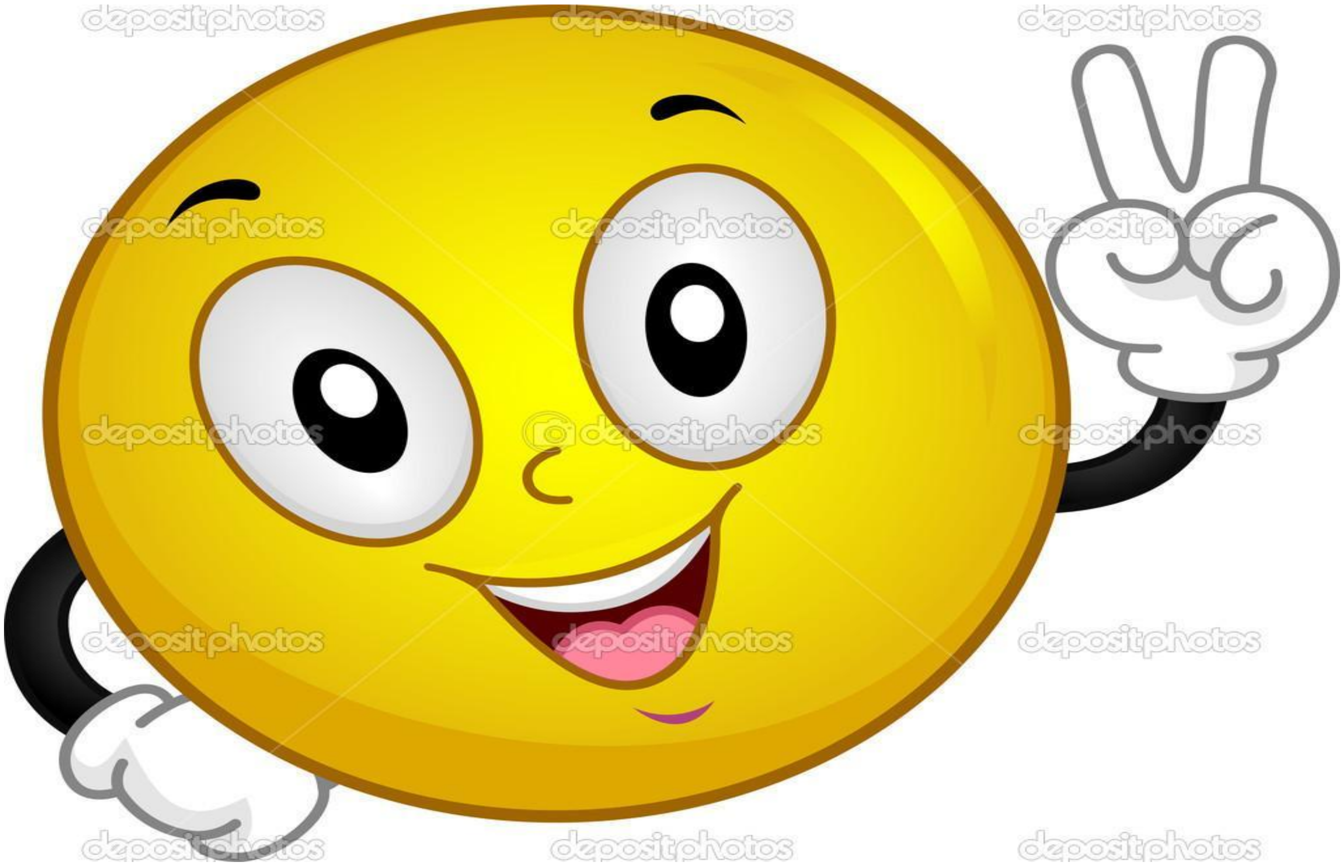

Назарларыңызға рахмет!